

U 52/2020 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om kommissionens förslag om inrättande av ett handlingsprogram för utbyte, stöd och utbildning med avseende på skydd av euron mot förfalskning för perioden 2021–2027 (*Perikles IV-programmet*) samt om kommissionens förslag till rådets förordning om utvidgning av tillämpningsområdet för programmet till att även omfatta icke deltagande medlemsstater (*Perikles IV-programmet*)

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska kommissionens förslag COM (2018) 369 och COM (2018) 371 samt en promemoria om förslagen.

Helsingfors den 8 oktober 2020

Kommunminister Sirpa Paatero

Biträdande controller vid statsrådet Esko Mustonen

KOMMISSIONENS FÖRSLAG OM INRÄTTANDE AV ETT HANDLINGSPROGRAM FÖR UTBYTE, STÖD OCH UTBILDNING MED AVSEENDE PÅ SKYDD AV EURON MOT FÖRFALSKNING FÖR PERIODEN 2021–2027 ("PERIKLES IV-PROGRAMMET") SAMT KOMMISSIONENS FÖRSLAG TILL RÅDETS FÖRORDNING OM UTVIDGNING AV TILLÄMPNINGSOMRÅDET FÖR PROGRAMMET TILL ATT ÄVEN OMFATTA ICKE DELTAGANDE MEDLEMSSTATER

1 Bakgrund

Kommissionen lade den 31 maj 2018 fram sina förslag COM (2018) 369 och COM (2018) 371 om Perikles IV-programmet med avseende på skydd av euron mot förfalskning och om utvidgning av programmet till att även omfatta icke deltagande medlemsstater. Förslagen utgör en del av författningarna i anslutning till kommissionens nya budgettram för perioden 2021–2027 och behandlingen av dem i rådet och i Europaparlamentet inleddes sommaren 2018. Rådets arbetsgrupp för bedrägeribekämpning ansvarar för att utforma rådets ståndpunkt och för förhandlingarna med Europaparlamentet. Efter att Europeiska rådet i juli 2020 nått samförstånd om den fleråriga budgetramen för 2021–2027 har rådets ordförande haft som mål att nå en gemensam syn på handlingsprogrammet Perikles IV med Europaparlamentet under hösten 2020..

I enlighet med tidigare etablerad praxis har riksdagen informerats om förslagen med en E-utredning den 5 juli 2018 (E 64/2018 rd). Med beaktande av det utlåtande GrUU 6/2020 rd som riksdagens grundlagsutskott gav tidigare i år i ett annat ärende och det samförstånd som Europeiska rådet nådde i juli om den fleråriga budgetramen 2021–2027, lämnas nu till riksdagen en U-skrivelse som kompletterar den tidigare E-utredningen i enlighet med 96 § i grundlagen.

2 Huvudsakligt innehåll och mål

2.1 Bakgrund till kommissionens förslag

Periklesprogrammet är ett handlingsprogram för utbyte, stöd och utbildning med avseende på skydd av euron mot förfalskning. Kommissionens förslag gäller en fortsättning av det nuvarande Perikles 2020-programmet efter 2020. Halvtidsutvärderingen av det nuvarande programmet från 2017 var positiv och underbyggde en fortsättning av programmet även under den nya finansieringsperioden 2021–2027. Enligt kommissionen är ett starkt skydd av euron mot förfalskning ett helt nödvändigt inslag i säkerheten som är ett av EU:s fokusområden. Att förebygga och bekämpa penningförfalskning och bedrägerier i samband med förfalskning skyddar eurosystemets integritet, vilket i sin tur stärker EU-ekonomins konkurrenskraft och de offentliga finansernas hållbarhet. På så sätt är det också kopplat till unionens mål om en effektivare ekonomisk och monetär union.

Kommissionen konstaterar att eurons integritet måste skyddas i alla dess dimensioner. Enligt kommissionen utgör euroförfalskningar ett verkligt problem för unionen och förfalskningshotet är fortfarande betydande, vilket framgår av att det blivit allt lättare att hitta euroförfalskningar och säkerhetsdetaljer av hög kvalitet på internet/darknet. Dessutom finns det "hotspots" för pen-

ningförfalskningar i exempelvis Colombia, Peru och Kina. Falsa sedlar och mynt drabbar medborgare och företag. Rent allmänt påverkar förfalskningen av äkta eurosedlar och euromynt valutans status som betalningsmedel och förtroende bland medborgare och företag.

Ända sedan euron infördes har det funnits ett behov av att på EU-nivå skydda euron mot förfalskning och att ha ett särskilt program för detta ändamål. Till en början bar Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) ansvar för genomförandet av Periklesprogrammet som kommissionen inrättade 2001, men från och med 2016 ansvarar Generaldirektoratet för ekonomi och finans DG ECFIN för det.

Vid sidan av förslaget att inrätta handlingsprogrammet Perikles IV har kommissionen liksom tidigare programperioder utarbetat parallella förslag om att utsträcka tillämpningsområdet för programmet till att även omfatta andra än deltagande medlemsstater. Kommissionen motiverar sitt förslag med att det för att ge euron ett likvärdigt skydd inom hela unionen är viktigt att också de medlemsstater, som inte infört euron, inom ramen för programmet deltar aktivt i informationsutbyte, personutbyte, stöd och utbildning.

2.2 Programmens mål och åtgärder

Det allmänna målet för kommissionens programförslag är att förebygga och bekämpa penningförfalskning och bedrägerier i samband med penningförfalskning. Särskilt syftar programmet till att skydda eurosedlar och euromynt mot förfalskning och bedrägerier i samband med förfalskning genom att stödja och komplettera medlemsstaternas egna åtgärder, samt bistå medlemsstaternas och unionens behöriga myndigheter i deras ansträngningar att etablera ett nära och regelbundet samarbete med varandra och med kommissionen, samt i förekommande fall med tredjeländer och internationella organisationer.

Genomförandet av programmet är underställt kommissionens direkta förvaltning och det genomförs i samarbete med medlemsstaterna med hänsyn till relevanta åtgärder som vidtas av andra behöriga enheter, i synnerhet Europeiska centralbanken och Europol. Samarbetspartner vid genomförandet av programmet kan vara till exempel nationella centralbanker och Europeiska centralbanken, nationella analyscentrum och nationella centrum för myntanalys, myntverk, Europol, Eurojust och Interpol eller andra organ som är specialiserade på att förebygga, upptäcka och bekämpa penningförfalskning samt specialiserade enheter.

I sitt ursprungliga förslag COM (2018) 369 föreslog kommissionen cirka 7 miljoner euro (2018 års priser) i finansiering för 2021–2021. I kommissionens nya förslag till finansieringsram COM (2020) 442 som offentliggjordes i maj 2020 föreslogs för Perikles IV-programmet cirka 5 miljoner euro (2018 års priser) finansiering för 2021–2027. Finansieringsstödet till programmet beviljas antingen som bidrag eller som offentlig upphandling. Samfinansieringssatsen för bidrag som ges genom programmet får inte överstiga 75 procent av de stödberättigande kostnaderna. I särskilda motiverade fall som ska anges separat i de årliga arbetsprogrammen får samfinansieringssatsen inte överstiga 90 procent av de stödberättigade kostnaderna.

Enligt kommissionen hänför sig stödberättigade åtgärder till utbyte och spridning av information, tekniskt, vetenskapligt och operativt stöd samt inköp av utrustning som ska användas av tredjeländers myndigheter som bekämpar penningförfalskningar.

Målen och åtgärderna i kommissionens förslag motsvarar Perikles 2020-programmet som pågår under programperioden 2014–2020.

2.3 Huvudsakliga ändringar jämfört med det nuvarande programmet

De huvudsakliga ändringar som kommissionen lägger fram jämfört med det nuvarande Perikles 2020-programmet hänför sig särskilt till de förenklade indikatorer som ska användas i bedömningen av programmet. Det samlas årligen in information om antalet falska eurosedlar och euromynt, antal förfalskningsverkstäder som har stängts och återkoppling från deltagare i de åtgärder som finansieras genom programmet.

Dessutom ges kommissionen befogenhet att anta delegerade akter för att utarbeta föreskrifter om en ram för övervakning och utvärdering, inbegripet genom ändringar av bilagan för att se över och komplettera indikatorerna när så krävs.

Kommissionens förslag innehåller också föreskrifter som hänför sig till information, kommunikation och offentliggörande och enligt dem ska mottagarna av finansiering framhålla finansieringens ursprung och säkerställa unionsfinansieringens synlighet. Medel som tilldelats programmet kan också bidra till den gemensamma kommunikationen av unionens politiska prioriteringar, i den mån de har anknytning till programmets mål.

3 Rättslig grund enligt EU-rätten

Artikel 133 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) i fråga om inrättande av Perikles IV-programmet med avseende på skydd av euron mot förfalskning. Europaparlamentet och rådet fattar gemensamt beslut i ärendet med iakttagande av normal lagstiftningsordning och efter att ha hört Europeiska centralbanken.

Artikel 352 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (FEUF) i fråga om utvidgning av tillämpningen av Perikles IV-programmet till att gälla medlemsstater, som inte har myntenheten euro. Rådet fattar sitt beslut enhälligt efter att ha fått Europaparlamentets godkännande.

4 Förslagets konsekvenser och förhållande till Finlands lagstiftning inklusive Ålands ställning

Enligt kommissionens förslag till finansieringsram COM (2020) 442 som uppdaterades i maj 2020 anvisas för Perikles IV-programmet cirka 5 miljoner euro (2018 års priser) ur EU:s budget under hela programperioden 2021–2027. Anslaget enligt ovan nämnda förslag ingår i den uppgörelse som Europeiska rådet nådde i juli 2020 om den nya fleråriga budgetramen.

I programmet som är underställt kommissionens direkta förvaltning ingår ingen nationell finansieringsandel, men myndigheterna i medlemsstaterna och andra partner kan delta i projekten inom ramen för sina egna omkostnader. Finländska experter kan delta i samarbete, utbildning och informationsutbyte som programmet finansierar. Genom handlingsprogrammet främjas mål på europeisk nivå med avseende på skydd av den gemensamma valutan euro mot förfalskning.

Förslaget har inga konsekvenser för den nationella lagstiftningen eller för Ålands ställning.

5 Den nationella behandlingen av förslaget och behandlingen i Europeiska unionen

Finansministeriet har berett en E-utredning som överlämnades till riksdagen den 5 juli 2018. E-utredningen har behandlats i sektion EU 34 (budget och förvaltning) i ett skriftligt förfarande den 25–26 juni 2018 och i MFF-ledningsgruppen den 3 juli 2018.

U-skrivelsen har beretts vid finansministeriet och behandlats i sektion EU 34 (budget och förvaltning) i ett skriftligt förfarande den 28–30 september 2020 och i MFF-ledningsgruppen den 5 oktober 2020.

Kommissionens förslag från 2018 har behandlats i rådets arbetsgrupp för bedrägeribekämpning hösten 2018. Rådets partiella förhandlingsmandat godkändes i Coreper II den 19 december 2018. Förhandlingsmandatet omfattade mindre tekniska ändringar av förslaget. Efter det har rådets ordförande för inofficiella diskussioner om förslag som gäller handlingsprogrammet med representanter för Europaparlamentet. I juli 2020 efter att Europeiska rådet nådde samförstånd om den kommande fleråriga budgetramen, har rådets ordförande haft som mål att nå samförstånd om handlingsprogrammet Perikles IV med Europaparlamentet under hösten 2020.

I Europaparlamentet ansvarar utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE) för behandlingen av ärendet. Europaparlamentets plenum godkände den 13 februari ståndpunkten i ärendet och efter valpausen fastställdes den i ett brev som lämnades till rådets ordförande i oktober 2019. I LIBE-utskottet är Clare Daly (GUE/NGL) ansvarig rapportör för ärendet.

Europeiska centralbanken (ECB) gav sitt utlåtande om kommissionens förslag till rådet och Europaparlamentet den 16 augusti 2018. ECB stödjer kommissionens förslag om att fortsätta handlingsprogrammet, men uppmärksammar behovet av en tätare dialog mellan kommissionen och ECB i anslutning till beredningen av de årliga arbetsprogrammen.

6 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet stödjer kommissionens mål att skydda euron mot förfalskning och strävan att genom utbyte, stöd och utbildning utveckla ett regelbundet samarbete mellan medlemsstaterna och unionens behöriga myndigheter.

Statsrådet godkänner en fortsättning för Periklesprogrammet som inrättats för detta ändamål under 2021–2027. Statsrådet godkänner också en utvidgning av programmet till att även omfatta medlemsstater utanför euroområdet för att säkerställa enhetliga åtgärder i hela unionen. Även användningen av finansieringsstöd i tredjeländer är motiverad med hänsyn till de positiva resultat som det nuvarande programmet har gett.

Statsrådet godkänner finansieringen av Perikles IV-programmet från EU:s budget i enlighet med slutsatserna från Europarådet i juli 2020 om den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027.